

CHAPITRE V

CONCLUSION ET SUGGESTION

Nous vous présentons la conclusion de la recherche sur la fidélité ou la trahison au texte source dans la traduction de la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre*.

5.1 Conclusion

Les traducteurs traduisent la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre* en utilisant des techniques ou des procédures, du mode et méthodes de traduction étant conforme avec la culture et la langue cible. Ils utilisent des techniques ou des procédures comme la transposition, la modulation, l'explicitation, l'équivalence, l'augmentation et la réduction lexicales, le transfert, la naturalisation et des méthodes de traduction comme la traduction fidèle, la traduction sémantique, la traduction libre et l'adaptation pour traduire la langue de départ à la langue d'arrivée correctement selon les règles de deux langues.

Selon cette recherche, les traducteurs font beaucoup de fidélité dans la traduction de la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre*. Ils font moins de trahison dans la traduction de cette bande dessinée. En raison des différences dans les règles et les formes de deux langues et les différences culturelles, il n'est pas possible pour les traducteurs d'être toujours fidèle dans la traduction. Parfois, ils font la trahison pour transférer le message de la langue source vers la langue cible de façon appropriée selon le contexte culturel de la langue cible. Dans certaines traductions, ils appliquent la fidélité et la trahison dans une phrase traduite.

Toutefois, ils font des erreurs quand ils font la traduction dans les deux phrases de la langue source. Ces erreurs entraînent une trahison ou un glissement du message de la langue source vers la langue cible de manière qu'il y ait deux phrases qui ne sont pas convenables avec l'histoire de la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre* en version originale. Il est difficile pour les lecteurs à comprendre l'histoire d'une bande dessinée en version indonésienne, s'ils ne connaissent pas l'histoire d'une bande dessinée en version originale.

Bien qu'il y ait des erreurs et des trahisons, les traducteurs sont fidèles au message de l'écrivain de la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre* en faisant la fidélité dans la traduction des phrases de la langue source vers la langue cible. Ils utilisent des techniques ou des procédures, du mode et des méthodes de traduction appropriées dans la traduction d'*Astérix et Cléopâtre*.

5.2 Suggestion

Après avoir obtenu la conclusion de la recherche, nous souhaitons proposer des suggestions aux traducteurs, aux apprenants du FLE et aux chercheurs comme suit :

- 1) Les traducteurs devraient améliorer la qualité de traduction pour ne pas tromper les lecteurs d'*Astérix et Cléopâtre*.
- 2) Les traducteurs doivent avoir une connaissance linguistique et culturelle de la langue source et la langue cible. Ils doivent faire attention à la sélection lexicale dans la traduction de bande dessinée, car cela influence la valeur esthétique de l'œuvre de traduction.

- 3) Les traducteurs doivent exercer un contrôle sur la traduction pour que l'œuvre de traduction semble naturelle ou ne semble pas comme le travail de traduction.
- 4) Les traducteurs doivent être capables de choisir des mots appropriés pour éviter tout malentendu dans la traduction s'il y a des dialogues qui impliquent des significations sémantiques. Si les traducteurs échouent de transférer les significations correctement, la traduction sera infidèle et peut causer des erreurs d'interprétation pour les lecteurs de la langue cible.
- 5) Il vaut mieux si les apprenants du FLE utilisent la traduction de la bande dessinée *Astérix et Cléopâtre* comme l'instrument d'apprentissage du FLE.
- 6) Les chercheurs peuvent continuer de faire la recherche approfondie sur un sujet concernant la traduction.
- 7) Il faut que les traducteurs d'*Astérix et Cléopâtre* fassent la meilleure traduction.

BIBLIOGRAPHIE

- Adisutrisno, Wagiman (2008). *Semantics. An Introduction to the Basic Concepts*. Yogyakarta : Penerbit Andi.
- Arikunto, Suharsimi (2006). *Prosedur Penelitian. Suatu Pendekatan Praktik*. Jakarta : PT Rineka Cipta.
- Arifin, Winarsih., et Soemargono, Farida (1996). *Kamus Perancis Indonesia. Dictionnaire français – indonésien*. Jakarta : PT Gramedia.
- Baylon, Christian., et Mignot, Xavier (1995). *Sémantique du langage initiation*. Paris : Éditions Nathan.
- De Salins, Geneviève - Dominique (1996). *Grammaire pour l'enseignement / apprentissage du FLE*. Paris : Didier / Hatier.
- Eco, Umberto (2006). *Dire presque la même chose. Expériences de traduction*. Traduction française de Myriem Bouzaher. Paris : Éditions Grasset & Fasquelle.
- Flamand, Jacques (1983). *Écrire Et Traduire. Sur la voie de la création*. Ottawa : Vermillon.
- Gile, Daniel (2005). *La traduction. La comprendre, l'apprendre*. Paris : Presses Universitaires de France.
- Gosciny, René. et Uderzo, Albert (1965). *Une Aventure d'Astérix Le Gaulois, Astérix et Cléopâtre*. Paris : Dargaud Éditeur.
- Gosciny, René. et Uderzo, Albert (1965). *Kisah Petualangan Asterix, Asterix dan Cleopatra*. Traduction indonésienne de Rana Helmi et Rio Helmi (2009). Jakarta : Pustaka Sinar Harapan.

- Guidère, Mathieu (2008). *Introduction à la traductologie. Penser la traduction : hier, aujourd'hui, demain.* Bruxelles : De Boeck.
- Guidère, Mathieu (2003). *Méthodologie de la recherche. Guide du jeune chercheur.* Paris : Ellipses Édition.
- Hatim, Basil (2001). *Teaching and Researching Translation.* Essex : Pearson Education Limited.
- Hoed, Benny H., Sholichin, Tresnati S., et Rochayah M. (1993). *Pengetahuan Dasar tentang Penerjemahan.* Jakarta : Pusat Penerjemahan Fakultas Sastra UI.
- Karoubi, Line., et Picci, Giovanni (2008). *Larousse. Dictionnaire de poche. français – anglais, anglais – français.* Paris : Larousse.
- Khan, D. Yahya (2006). *Pedoman Penerjemahan. Praktis dan Komprehensif bagi Pembelajaran Traduktologi Prancis – Indonesia.* Semarang : Universitas Negeri Semarang Press.
- Labrouse, Pierre (1984). *Kamus Umum Indonesia – Perancis. Dictionnaire Général Indonésien – Français.* Jakarta : PT Gramedia.
- Larson, Mildred L. (1984). *Meaning – Based Translation. A Guide to Cross Language Equivalence.* Lanham : University Press Of America.
- Lederer, Marianne (1994). *La Traduction Aujourd'hui. Le Modèle interprétatif.* Paris : Hachette Livre.
- Lederer, Marianne., et Israël, Fortunato (1991). *La Liberté en Traduction.* Paris : Didier Erudition.
- Mathiex, Jean (1996). *Histoire de France.* Paris : Hachette Livre.
- Moentaha, Salihen (2006). *Bahasa dan Terjemahan. Language and Translation The New Millennium Publication.* Jakarta : Kesaint Blanc.

Munday, Jeremy (2001). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. New York :
Routledge.

Newmark, Peter (1988). *A Textbook of Translation*. Hertfordshire : Prentice Hall International
UK, Ltd.

Rey, Alain., et al (2006). *Le Robert Micro. Dictionnaire de la langue française*. Paris : Le Robert.

Rey, Alain., et Debove, Josette – Rey (1989). *Le Petit Robert 1. Dictionnaire de la langue
française*. Paris : Le Robert.

Robert, Jean – Pierre (2002). *Dictionnaire pratique de didactique du FLE*. Paris : Éditions
Ophrys.

Sawitri, Cok., et.al (2006). *Le Chant des Villes (Nyanyian Kota)*. Jakarta : Indonesia Tera.

Vigner, Gérard (2004). *La Grammaire en FLE*. Paris : Hachette – Livre.

SITOGRAFIE

[Http : // fr.wikipedia.org / wiki / Asterix _et_Cleopatre](http://fr.wikipedia.org/wiki/Asterix_et_Cleopatre)

[Http : // fr.wikipedia.org / wiki / Asterix](http://fr.wikipedia.org/wiki/Asterix)

[Http : // kiflipaputungan.wordpress.com /](http://kiflipaputungan.wordpress.com/)

[Http : // www.digilib.uns.ac.id / upload / dokumen /](http://www.digilib.uns.ac.id/upload/dokumen/)

[Http : // www. Loisirs – sport.com / bd.html](http://www.Loisirs-sport.com/bd.html)

[Http : // jjblain.pagesperso - orange.fr / new_site / apprendr / theorie / page / defini2.htm](http://jjblain.pagesperso-orange.fr/new_site/apprendr/theorie/page/defini2.htm)

[Http : // www.fabula.org / actualites / traduction – adaptation – transposition_19903.php](http://www.fabula.org/actualites/traduction-adaptation-transposition_19903.php)

[Http : // www.translationdirectory.com / articles / article1704.php](http://www.translationdirectory.com/articles/article1704.php)

[Http : // mural.uv.es / afevi2 / Procedures.pdf](http://mural.uv.es/afevi2/Procedures.pdf)

ANALISIS PENERJEMAHAN KOMIK ASTERIX DAN CLEOPATRA, DARI SUDUT PANDANG KESETIAAN ATAU PENGKHIANATAN TERHADAP TEKS SUMBER, PADA TATARAN LEKSIKAL DAN SEMANTIK

Dalam proses penerjemahan, kompetensi penerjemah dalam memahami dan mengekspresikan pesan dari bahasa sumber dengan bahasa sasaran sangat penting. Oleh karena itu, seorang penerjemah yang baik tidak hanya harus memahami bahasa sumber dan bahasa sasaran, tetapi juga memahami situasi dan konteks dari bahasa sumber dan bahasa sasaran untuk melakukan penerjemahan yang tepat. Karena penggunaan prosedur, metode dan teknik penerjemahan tersebut, peneliti tertarik untuk melakukan penelitian tentang kesetiaan atau ketidaksetiaan dalam terjemahan sebuah buku komik. Melalui penerjemahan, para pembaca dapat mengetahui dengan baik cerita dalam *Asterix dan Cleopatra*, meskipun tokoh - tokoh dalam komik ini adalah tokoh - tokoh imajiner.

1. Konsep terjemahan dan peran penerjemah dalam terjemahan

Dalam penerjemahan dari karya sastra atau non - sastra, ada kegiatan untuk menerjemahkan pesan dari bahasa sumber ke bahasa sasaran sehingga pembaca bahasa sasaran dapat memahami pesan penulis dari bahasa sumber. Tugas penerjemah adalah menghilangkan hambatan dengan menggunakan metode dan prosedur terjemahan yang tepat untuk menerjemahkan karya penulis dari bahasa sumber.

2. Metode dan teknik atau prosedur penerjemahan

Untuk mendapatkan hasil penerjemahan karya sastra yang baik, diperlukan adanya metode dan teknik atau prosedur penerjemahan dalam menerjemahkan bahasa sumber ke bahasa sasaran. Para penerjemah komik *Asterix dan Cleopatra* menggunakan metode penerjemahan seperti penerjemahan setia, penerjemahan semantik, penerjemahan bebas dan adaptasi serta teknik eksplisitasi untuk menerjemahkan cerita komik tersebut.

Adapun teknik atau prosedur penerjemahan yang digunakan dalam penerjemahan komik *Asterix dan Cleopatra* meliputi transposisi, modulasi, penambahan kata, pengurangan kata, ekuivalensi, transfer dan naturalisasi.

Para penerjemah menggunakan ekuivalensi untuk membuat bahasa sasaran sepadan dengan bahasa sumber. Hal ini dimungkinkan mengingat tidak semua kata dari bahasa sumber dapat diterjemahkan secara harfiah atau literal ke bahasa sasaran.

3. Komik Asterix dan Cleopatra

Asterix dan Cleopatra adalah album keenam dari seri buku komik Asterix karya René Goscinny (naskah) dan Albert Uderzo (gambar). Album komik ini diterbitkan di tahun 1965. Album komik ini telah dicetak 100.000 eksemplar dan komik ini disesuaikan dengan judul yang sama. Baru - baru ini, komik ini menginspirasi film *Astérix et Obélix : Mission Cléopâtre*. Komik ini merupakan komik yang populer bukan saja di Indonesia tetapi juga di negara lainnya.

4. Metode penelitian

Untuk penelitian ini, maka metode yang digunakan adalah metode analisis deskriptif. Metode analisis deskriptif adalah metode yang membuat, mengumpulkan, mengorganisasi, mengklasifikasi, menganalisis dan menginterpretasi data untuk menemukan solusi dari masalah penelitian.

5. Kesetiaan leksikal dan semantik dalam penerjemahan cerita *Asterix dan Cleopatra*

Para penerjemah menerapkan kesetiaan dalam penerjemahan komik ini dengan menerjemahkan teks sumber sesuai dengan pesan penulis dan makna dari teks sumber. Mereka menerapkan kesetiaan pada kata dan makna untuk mengirim pesan penulis komik *Asterix dan Cleopatra*. Adapun kesetiaan leksikal dan semantik yang ditemukan adalah sebagai berikut :

A. Kesetiaan pada kata atau leksikal

Kesetiaan pada kata atau leksikal dalam terjemahan komik *Asterix dan Cleopatra* dilakukan dengan langkah - langkah sebagai berikut :

- 1) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada pesan dari penulis teks sumber.
- 2) Penerjemahan dilakukan dengan melakukan adaptasi sesuai dengan budaya pembaca bahasa target.
- 3) Penerjemahan dilakukan dengan menambah jumlah kata dalam bahasa sasaran, tapi tetap setia pada pesan teks sumber dan tidak menambah makna dari teks sumber. Penambahan kata ini dilakukan untuk menyediakan informasi tambahan dan bahwa terjemahan tersebut setara dengan pembaca bahasa target.
- 4) Penerjemahan dilakukan dengan melakukan pengurangan kata, tetapi tetap setia pada pesan teks sumber. Hal ini dilakukan untuk mengurangi kata - kata yang berlebihan.

B. Kesetiaan pada makna atau semantik

Kesetiaan pada makna atau semantik dalam terjemahan *Asterix dan Cleopatra* dilakukan dengan langkah - langkah sebagai berikut :

- 1) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada pesan teks sumber.
- 2) Penerjemahan dilakukan dengan setia dan sepadan dengan bahasa sumber. Mereka melakukan ini dengan mengadaptasi terjemahan dan struktur gramatikal setara dengan bahasa target.

6. Pengkhianatan kata dan makna dalam penerjemahan *Asterix dan Cleopatra*

Adanya pengkhianatan kata dan makna dalam penerjemahan *Asterix dan Cleopatra* dilakukan untuk menyampaikan pesan yang sepadan dengan bahasa sumber kepada pembaca dari bahasa sasaran.

A. Analisis pengkhianatan leksikal

Pengkhianatan pada kata atau leksikal dalam terjemahan kata dari komik *Asterix dan Cleopatra* dilakukan dengan langkah - langkah sebagai berikut :

- 1) Pengkhianatan dilakukan dengan membuat terjemahan yang tidak sepadan dan sesuai dengan bahasa sumber.
- 2) Pengkhianatan dilakukan dengan menerjemahkan nama tokoh dari bahasa sumber ke bahasa sasaran sesuai dengan melakukan adaptasi sesuai budaya bahasa sasaran.

B. Analisis pengkhianatan semantik

Pengkhianatan pada makna atau semantik dalam terjemahan makna dari komik *Asterix dan Cleopatra* dilakukan dengan langkah - langkah sebagai berikut :

- 1) Pengkhianatan dilakukan dengan melakukan penerjemahan yang tidak setia dengan bahasa sumber atau bahasa penulis komik *Asterix dan Cleopatra*.
- 2) Pengkhianatan dilakukan dengan menjadi tidak setia terhadap pesan teks sumber. Pengkhianatan ini dilakukan untuk mentransfer pesan yang sepadan.
- 3) Pengkhianatan dilakukan dengan membuat terjemahan yang salah.

7. Pengecualian adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam kalimat terjemahan

Pengecualian adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam kalimat terjemahan dilakukan dengan langkah sebagai berikut :

- 1) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata keterangan dari bahasa sumber ke kata sifat dan kata keterangan dari bahasa sasaran.
- 2) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata kerja dari bahasa sumber ke kata keterangan bahasa sasaran.
- 3) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan objek tidak langsung dari bahasa sumber ke objek tidak langsung dari bahasa sasaran.
- 4) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata kerja dari bahasa sumber ke kata kerja dari bahasa sasaran dan beradaptasi dengan nama tokoh komik sesuai dengan konteks budaya Indonesia.
- 5) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata kerja dari bahasa sumber ke kata kerja dari bahasa sasaran.
- 6) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata sifat dari bahasa sumber ke kata sifat dari bahasa sasaran.

- 7) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan nama tokoh dari bahasa sumber ke dalam nama tokoh dari bahasa sasaran, sesuai dengan konteks budaya bahasa sasaran.
- 8) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata ganti tak tentu dari bahasa sumber ke kata benda dari bahasa sasaran.
- 9) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kata kerja dari bahasa sumber ke kata keterangan dari bahasa sasaran.
- 10) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan kalimat lain dalam bahasa Indonesia.
- 11) Penerjemahan dilakukan dengan setia pada satu kalimat, tetapi ada pengkhianatan dalam penerjemahan dalam bentuk penyesuaian untuk nama tokoh sesuai dengan konteks budaya Indonesia.

8. Hasil Penelitian

Berdasarkan penelitian ini, telah ditemukan adanya kesetiaan, pengkhianatan dan pengecualian adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam penerjemahan komik *Asterix dan Cleopatra* dalam versi bahasa Indonesia. Tabel di bawah ini dapat menunjukkan jumlah kesetiaan, pengkhianatan dan pengecualian adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam sebuah kalimat translasi *Asterix dan Cleopatra*.

Tabel untuk kategori dalam penerjemahan *Asterix dan Cleopatra*

Kategori dalam penerjemahan <i>Asterix dan Cleopatra</i>	Jumlah
Kesetiaan dalam penerjemahan.	145
Pengkhianatan dalam penerjemahan.	7
Pengecualian adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam kalimat penerjemahan.	40
Total	192

Berdasarkan table di atas maka dapat diketahui adanya jumlah penerjemahan yang setia yang lebih banyak daripada pengkhianatan kepada teks sumber. Para penerjemah membuat lebih banyak penerjemahan yang setia dalam penerjemahan komik *Asterix dan Cleopatra*. Mereka melakukan lebih sedikit pengkhianatan dalam penerjemahan komik ini. Karena perbedaan dalam aturan dan bentuk bahasa dan perbedaan budaya, tidak memungkinkan bagi para penerjemah untuk selalu setia dalam melakukan penerjemahan. Mereka melakukan pengkhianatan untuk meneruskan pesan dari bahasa sumber ke bahasa sasaran dengan tepat sesuai dengan konteks budaya dari bahasa sasaran. Dalam beberapa kalimat terjemahan, mereka membuat pengecualian dengan adanya kesetiaan dan pengkhianatan dalam kalimat penerjemahan. Para penerjemah menggunakan teknik atau prosedur dan metode penerjemahan yang tepat dalam menerjemahkan komik *Asterix dan Cleopatra*.

CURRICULUM VITAE

Nom : Ricky Widjaya, SE
Adresse : Jl. Kapt. Abdul Hamid No.86, Bandung – Indonésie
Date de naissance : Jakarta, le 29 Novembre 1978
Téléphone : + 62 21 489 42 12
Téléphone portable : + 62 813 – 1716 1828, + 62 878 – 8290 8684
Compétences linguistiques : indonésien, anglais, français et allemand.
Courriel : ricky_xo7@yahoo.co.id

Éducation

1985 - 1991	SD Tarakanita V (École primaire)	Jakarta – Indonésie
1991 - 1994	SMP Tarakanita IV (Collège)	Jakarta – Indonésie
1994 - 1997	SMU Don Bosco II (Lycée)	Jakarta – Indonésie
1997 - 2002	STIE IBII (School of Economics)	Jakarta – Indonésie
2009 - 2011	UPI (Université Pédagogique d'Indonésie)	Bandung – Indonésie

Séminaires & Formation

2000 STIE IBII - Champ de formation du dirigeant
2001 STIE IBII - Séminaire Journée Carrière.
2010 UPI - L'Enseignement de la Langue Française et de la Civilisation.
UPI - Le CECRL et la perspective actionnelle dans l'enseignement du FLE en Indonésie.
UPI - Formation d'enseignant et développement professionnel en Australie.
UPI - Séminaire international / Conférence publique avec Dr Malik Ranbir.

Expériences professionnelles

1. Enseignement de la langue française au Buana Co. en 2010.
2. Travailler dans l'hôtel Lokha Legian à partir de 2007 jusqu'en 2008.
J'ai travaillé dans le département commercial et marketing en prenant contact avec les invités par e - mails, fait des tarifs contractuels à des partenaires comme les agents de voyage et les entreprises de réservation en ligne et organisé l'arrivée des clients à l'hôtel avec les agents de voyage.
3. Travailler comme professeur de français à l'Institut IDEA / Institut De Eurnesia à partir de 2006 jusqu'en 2007.
4. Travailler au département administratif de Jadi Jaya à partir de 2003 jusqu'en 2006.